ABO Wind Oy
Itämerentori 2, 11. kerros
00180 Helsinki
info@abo-wind.fi

Hautakankaan 400 + 110 kV voimajohtohanke, Pyhäjärvi, Haapajärvi, Kärsämäki

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

1 HANKETIEDOT

1.1 Hankkeen nimi ja sijainti

Hautakankaan 400 + 110 kV voimajohtohanke, Pyhäjärvi, Haapajärvi ja Kärsämäki

Hankkeesta vastaava: ABO Wind Oy ja Infinergies Finland Oy

1.2 Yhteysviranomainen

Hankkeen yhteysviranomaisena toimii Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

1.3 Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehdoista

ABO Wind Oy ja Infinergies Finland Oy suunnittelevat 400+110 kilovoltin voimajohtoa Pyhäjärven Hautakankaan tuulivoimapuiston sähkönsiirtoa varten. Toteutuessaan Hautakankaan voimajohto lisää muidenkin tuulivoimahankkeiden verkkoliityntämahdollisuuksia alueella. Lisäksi voimajohto voi tulevaisuudessa olla osa kantaverkon kehittämistä. Voimajohtoa suunnitellaan rakennettavaksi tuulivoimapuistosta Fingridin Pysäysperän sähköasemalle. Voimajohto on toteutusvaihtoehdosta riippuen noin 43–45 kilometriä pitkä ja se sijoittuu kokonaisuudessaan uuteen maastokäytävään. Voimajohto sijoittuu Haapajärven kaupungin, Kärsämäen kunnan ja Pyhäjärven kaupungin alueelle, lähimmillään noin viiden kilometrin etäisyydelle Haapajärven keskustaajamasta, noin 6,5–10,5 kilometriä Pyhäsalmen taajamasta ja noin 19 kilometriä Kärsämäen keskustasta.

Hankeen arviointiohjelmassa on tarkasteltu kahta toteutusvaihtoehtoa:

- SVE1 (noin 45 km)
- SVE2 (noin 43 km)

Lisäksi on tarkasteltu vaihtoehtoa SVE0, jossa hanketta ei toteuteta.

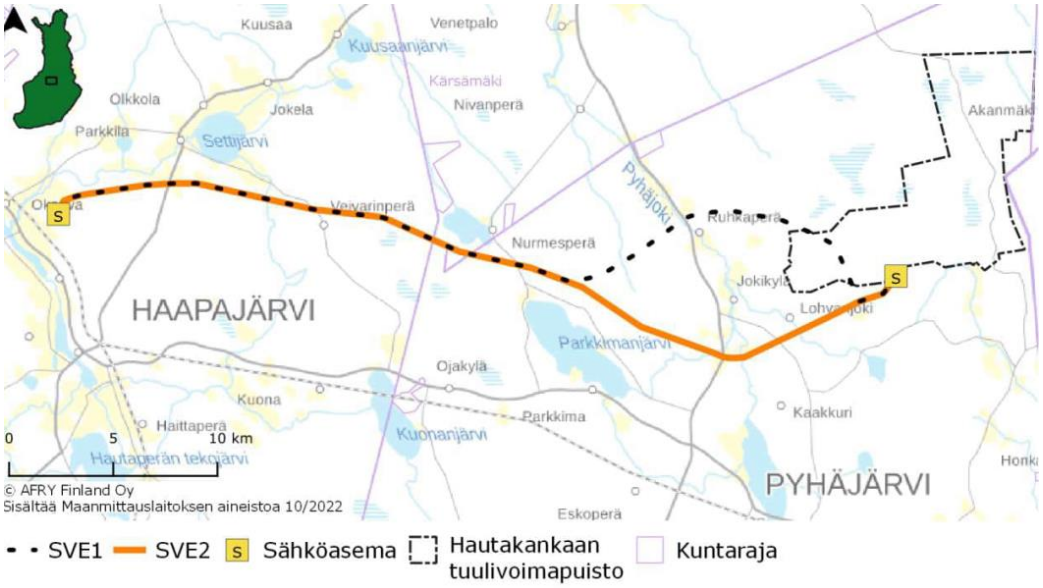

Hankkeen sijoittuminen kolmen kunnan alueelle, kuva arviointiohjelmasta (s. 12).

2 YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN VIREILLETULO

ABO Wind Oy ja Infinergies Finland Oy ovat saattaneet vireille ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) toimittamalla 20.4. 2023 Pohjois-Pohjanmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen (jäljempänä ELY-keskus) Hautakankaan 400 + 110 kV voimajohtohanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma).

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (jäljempänä YVA-laki) liitteen 1 kohdan 8b perusteella.

3 ENNAKKONEUVOTTELU

Yhteysviranomainen järjesti Hautakankaan voimajohtohankkeesta YVA-lain 8§:n mukaisen ennakkoneuvottelun 30.11.2022, edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakkoneuvotteluun osallistuivat yhteysviranomaisen, hankevastaavan ja YVA-konsultin lisäksi Pyhäjärven kaupungin, Pohjois-Pohjanmaan liiton, Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen sekä Metsähallituksen edustajat. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan Museon edustaja antoi kirjallisia kommentteja ennakkoneuvotteluvaiheessa.

4 ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Yhteysviranomainen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 17.5. - 16.6.2023. Kuulutus ja arviointiohjelma julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/pohjois-pohjanmaa ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/hautakankaanvoimajohtoYVA. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty Pyhäjärven ja Haapajärven kaupungeille sekä Kärsämäen kunnalle julkaistavaksi virallisissa tiedotteissa / verkkosivuilla. Lisäksi arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Kaleva, Pyhäjärven Sanomat, Pyhäjokiseutu ja Selänne -lehdissä julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa seuraavissa paikoissa:

- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus Veteraanikatu 1, 90100 Oulu
- Haapajärven kirjasto, Kauppakatu 19, 85800 Haapajärvi
- Pyhäjärven kaupungintalo, Ollintie 26, 86800 Pyhäsalmi
- Pyhäjärven kirjasto, Laitisentie 6, 86800 Pyhäsalmi
- Kärsämäen kunnantoimisto, Haapajärventie 1, 86710 Kärsämäki
- Kärsämäen kirjasto, Haapajärventie 1, 86710 Kärsämäki

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuudet 23.5.2023 Haapajärven kaupungintalolla sekä 24.5.2023 Pyhäjärven kaupungintalolla. Tilaisuudet olivat hybriditilaisuuksia, joten niihin oli mahdollisuus osallistua myös etäyhteydellä ennakkoon ilmoittautumatta. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi Haapajärven tilaisuudessa oli yksi etäosallistuja, Pyhäjärven tilaisuudessa paikan päällä oli kymmenen henkilöä ja etäyhteydellä yksi. Yleisötilaisuuksissa esiin nousseita asioita olivat mm. luontoarvot, asukaskyselyn ajankohta, kokonaisuuden hallinta tuulivoimahankkeiden ja niiden voimajohtojen suunnittelussa, maakuntakaavan merkitys ja tilanne, voimajohtojen terveysvaikutukset, Vuolijoelle suuntautuva valtakunnan verkon osuus sekä nyt suunniteltavan voimajohdon kapasiteetti siirtää tuulisähköä.

5 ARVIOINTIOHJELMASTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomainen pyysi lausunnot arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta, keskeisiltä viranomaisilta ja muilta asianomaisilta tahoilta ja tunnistamiltaan sidosryhmiltä, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle 12 lausuntoa ja 6 mielipidettä.

Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan YVA-ohjelmalausunnon liitteestä 2 osoitteesta www.ymparisto.fi/hautakankaanvoimajohtoYVA. Verkkosivuilla julkaistuista lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen tiivistämänä näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä.

5.1 Yhteenveto lausunnoista ja mielipiteistä

Fingrid Oyj ilmoittaa lausunnossaan, ettei sillä ole lausuttavaa hankkeen YVA-ohjelmasta ja esittää huomiona, että YVA-menettelyä koskevassa lausunnossaan yhtiö ei ota kantaa hankkeen teknisiin ratkaisuihin. Lisäksi yhtiö huomauttaa, että muiden kuin Fingridin omistamien johtojen osalta tulee pyytää erillinen lausunto sekä muistuttaa risteämälausunnon pyytämisestä.

Haapajärven kaupungin tekninen lautakunta toteaa lausunnossaan Haapajärven Pysäysperälle suuntautuvien useiden naapurikuntien hankkeiden sähkönsiirtolinjojen sijoittumisen aiheuttaman ongelman Haapajärvellä. Lisäksi kaupunki esittää lausunnossaan, että hanketoimijat käyttäisivät yhteisiä siirtolinjoja, toteaa vaikutukset maisemaan ja maankäytön rajoitteet, vaikutukset metsätalouden harjoittamiseen, rakentamisaikana lisääntyvään liikenteen aiheuttaman haitan, luonto- ja maisemallisten arvojen huomioimisen. Lopuksi toteaa suhtautumisen hankkeeseen varovaisen myönteiseksi edellyttäen, että hanke huomio ja minimoi vaikutukset asumiseen ja elinkeinoihin.

Liikenne ja viestintävirasto Traficom ilmoittaa, että sillä ei ole lausuttavaa hankkeesta.

Luonnonvarakeskus Luke tuo lausunnossaan esille kanalintujen vuosittaisten kannanvaihteluiden aiheuttamia epävarmuuksia yhden vuoden inventoinneissa ja soidinpaikkojen huomioimisen tärkeyttä reitin sijoittelussa, lumijälkilaskentoihin liittyviä epävarmuuksia, metsäpeuraan kohdennettavia selvityksiä ja lievennystoimenpiteiden tarkastelua sekä useiden maankäyttöä muuttavien hankkeiden yhteisvaikutusten huomioimista paikallis- ja osapopulaatiotasolla.

Oksavan metsästysseura ry. tuo esille huolensa lukuisten voimajohtohankkeiden vaikutuksista linnustoon ja mm. metsäpeuraan, havaintonsa suurpedoista, lukuisten uusiutuvan energian hankkeiden ympäristöä pirstovat vaikutukset, haitalliset vaikutukset metsästys- ja luontoharrastukselle sekä metsästyksen järjestelyille ja maanomistajan vaikean aseman voimajohtohankkeiden lunastusmenettelyssä.

Peruspalvelukuntayhtymä Selänne; Ympäristö- ja rakennuspalvelut toteaa lausunnossaan, että olemassa olevia johtokäytäviä tulisi voimajohtohankkeissa

hyödyntää mahdollisimman paljon, huomioida toteutuksessa luontoselvitysten tulokset, ympäristölle ja lintujen pesinnälle aiheutuvan häiriön huomioimisen rakentamisajankohdassa sekä törmäysriskin vähentämisen huomiopalloilla.

Pohjois-Pohjanmaan liitto tuo lausunnossaan esille voimassaolevan maakuntakaavan kaavamerkintöjen ja -määräysten esittämisen kattavuuden, vireilläolevan energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan tavoiteaikataulun ja luonnosvaiheessa olleen ohjeellisen 400 kV pääsähköjohdon sijainnin täsmentymisen ehdotusvaiheessa, korostaa useiden hankkeiden sähkönsiirron sekä valtakunnanverkon ja alueverkon yhteissuunnittelun tärkeyttä, maisemallisia vaikutuksia hankealueen itäosissa ja Kalajokilaaksossa sekä Nurmesjärven Natura-arvioinnin tarvetta. Lisäksi liitto nostaa esille tarpeen arvioida huolellisesti vaikutukset metsä- ja maataloudelle sekä maakuntakaavassa osoitettuihin toimintoihin.

Pohjois-Pohjanmaan museo (arkeologia) toteaa lausunnossaan arkeologisten kohteiden muinaisjäännöstunnusten täydentämisestä sekä kohteiden etäisyyden tarkistamisesta, vaikutusarvioinnissa huomioon otettavista seikoista, inventointeihin liittyvistä epävarmuuksista sekä työn aikaisista ohjeistuksita ja ilmoitusvelvollisuuksista.

Pohjois-Pohjanmaan Pelastuslaitos toteaa lausunnossaan, että sillä ei ole huomautettavaa YVA-ohjelmanvaiheen asiakirjoista, mutta pyytää kuitenkin huomioimaan rakentamisen aikaisen raskaan liikenteen ja mahdolliset polttoaineiden ja kemikaalien aiheuttamat riskit sekä metsäpalovaaran.

Säteilyturvakeskus STUK:lla ei ole hankkeen osalta lausuttavaa.

Suomen Erillisverkot ilmoittaa lausuntonaan, että hankkeella ei ole vaikutusta sen verkko-operaattoripalveluiden liiketoimintaan.

Suomen luonnonsuojeluliitto, Pohjois-Pohjanmaan piiri ry on tuonut lausunnossaan esille sähkönsiirtohankkeen päähankkeen kaavallisten käsittelyjen vaiheita ja ristiriitoja, useiden hankkeiden yhteisvaikutuksia, tarkasteltavan reitin poikkeamista maakuntakaavauudistuksessa sekä sen valmisteluaineistossa esitetystä, huolensa Nurmesjärven merkittävän linnustoalueen ympärille muodostuvan tuulivoimakeskittymän aiheuttamista vaikutuksista, ekologisten yhteyksien huomioimisen tärkeydestä, yhteisvaikutusten merkityksestä Nurmesjärven, Parkkimajärven, Kuonajärven ja lähialueen ojittamattomina säilyneidensoiden välisestä linnuston liikkumisesta ja muutonaikaisista levähdysalueista sekä tuulivoimarakentamisen kokonaisvastuullisuuden huomioimisesta sähkönsiirtohankkeen ja päähankkeen pilkkoutumisessa.

Mielipide 1 tuo esille reitin SVE2 alueelle sijoittuvat muinaisesineiden havainnot, joista on toimitettu tieto Museovirastolle.

Mielipide 2 esittää eteläisen voimajohtovaihtoehdon osalta huolensa asumisviihtyvyyteen ja etenkin yhteisvaikutukset Elenian voimajohdon kanssa, tuo esille lajihavaintoja sekä tuulipuistojen ja voimalinjojen suuren hankemäärän, etenkin Pyhäjärvellä.

Mielipide 3 tuo esille linjavaihtoehdon SVE2 sijoittumisen liian lähelle pihapiiriään sekä yksityisen luonnonsuojelualueen perustamisen suunnitelmat kiinteistönsä luonnontilaisempana säästetyn alueen osalta sekä alueelta vuosikymmenten aikana kertyneitä lajihavaintoja.

Mielipide 4 tuo esille Nurmesjärven linnustolliset arvot ja linjan liian läheisen sijainnin suhteessa kohteeseen sekä esittää huolen törmäyksistä voimalinjoihin.

Mielipide 5 tuo valokuvan kera esille ahmahavainnon reitin SVE2 alueella.

Mielipide 6 tuo esille perheen huolen voimajohdon SVE2 vaikutuksesta asumisviihtyvyyteen ja kiinteistöjen arvoon, peltolohkoille kulkemisen vaikeutumisen, linnustovaikutukset sekä lepakko-, viitasammakko- ja suurpetohavainnot.

6 YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO ARVIOINTIOHJELMASTA

Asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) määrittelee arviointiohjelmassa (YVA-ohjelma) esitettävän sisällön. Hautakankaan voimajohtohankkeen YVA-ohjelma täyttää pääpiirteissään edellä mainitun asetuksen 3 §:n mukaiset vaatimukset. Arviointiohjelmassa on esitetty hankkeen kuvaus, ympäristön nykytilan kuvaus ja arviointimenettelyn periaatteet, vuorovaikutus ja osallistamisen järjestäminen hankkeessa sekä YVA-menettelyn aikataulu.

Yhteysviranomaisen YVA-ohjelman tarkistuksen sekä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen pohjalta on seuraavassa esitetty yhteysviranomaisen näkemys YVA-ohjelman laajuudesta ja tarkkuudesta YVA-ohjelmasta määrättyjen sisältövaatimusten mukaisesti.

Yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa ovat osallistuneet seuraavat henkilöt:

Ylitarkastaja (FT, biologia) Kimmo Aronsuu, liikennejärjestelmäasiantuntija (FM, maantiede) Minna Nikula, alueidenkäytönasiantuntija (arkkitehti) Touko Linjama, ilmasto- ja kiertotalousasiantuntija (DI) Sanna Moilanen, asiantuntija (HTL, aluetiede) Jarkko Pietilä, suunnittelija (FM, maantiede) Outi Ruokamo sekä ylitarkastaja (FM, biologia) Minna Takalo.

6.1 YVA-menettelyn kuvaus

Voimajohtohankkeen YVA-menettelyä ja osallistamista aikatauluineen on kuvattu riittävästi arviointiohjelmassa.

6.2 Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot

YVA-asetuksen 3 §:n 2 kohdan mukaan ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee esittää hankkeen kohtuulliset ja realistiset vaihtoehdot, ja joista yhtenä vaihtoehtona on hankkeen toteuttamatta jättäminen, jollei tällainen vaihtoehto ole erityisestä syystä tarpeeton. YVA-menettelyn tavoitteena on tukea päätöksentekoa ja tuottaa tietoa hankkeen vaihtoehtoisista toteuttamistavoista, näiden ympäristövaikutuksista sekä vaikutusten eroavuuksista.

Sähkönsiirtohankkeessa tarkastellaan reittiä, joka poikkeaa Jokikylän kiertävien vaihtoehtojen osalta toisistaan reitin itäosissa. Eroa tarkasteltavilla vaihtoehdoilla (SVE1 ja SVE2) on pituuden osalta vain 2 kilometriä. Yhteysviranomainen korostaa, että tarkasteltavien reittien määräytymistä tulee kuvailla selkeästi ja osittaa miten nyt erillisessä YVA-menettelyssä tarkasteltavan reitin / reittien sijainteihin on päädytty. Vaihtoehdot poikkeavat toisistaan melko vähän. Mikäli hankevaihtoehtojen taustalla on selkeät perustelut ja ympäristöllisesti parempia reittejä ei ole hahmoteltavissa, on vaihtoehtojen vähäisyys tai niiden vähäinen eroaminen toisistaan mahdollista YVA-menettelyssä. Tämä on kuitenkin tuotava selkeämmin esille selostusvaiheessa. Hankeen selostusvaiheessa on siten tarpeen edelleen selvittää ja perustella yhteistyö seudun muiden tuulivoimahankkeiden sähkönsiirtotarpeiden kanssa, jotta kokonaisuutena maankäytölle, maisemalle, ihmisten elinoloille ja luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvia vaikutuksia saataisiin lievennettyä. Yhteysviranomainen tuo esille, että hanketta on perusteltu sen osuudella valtakunnan verkon vahvistamisessa, mutta hankekuvauksesta jää hyvin epäselväksi, miten hanke liittyy Pysäysperältä Vuolijoelle rakennettavaan kokonaisuuteen.

Yhteysviranomainen kehottaa myös huomioimaan Haapajärven kaupungin lausunnossaan esittämät seikat. Lisäksi yhteysviranomainen tuo esille, että YVA-menettelyn tarkoituksen mukaisesti arvioinnin kuluessa reittisuunnittelu voi muuttua ja parempia sijoitusratkaisuja tai reitin tarkennuksia syntyä, mikäli vaikutuksia voidaan vähentää jollain muulla reittivalinnalla.

Hankkeen teknisen kuvauksen osalta yhteysviranomainen tuo esille, että 400 + 110 kV voimajohtojen sijoittuminen toisiinsa nähden on tuotava selkeämmin esille, muutoinkin kuin reitin poikkileikkaus- ja pylvästyyppikuvauksessa.

6.3 Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

Arviointiohjelmassa on esitetty YVA-ohjelman laadintaan osallistuneet asiantuntijat taulukossa; koulutus sekä kokemusvuodet. Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeeseen liittyneet selvitykset ovat eri henkilöstön laatimia ja myös näiden pätevyyden osittaminen tulisi hankkeen YVA-menettelyyn liittyvässä raportoinnissa tuoda jatkossa esille. Arviointiselostusvaiheessa myös vaikutusarviointityön toteuttajat eri osuuksissa on tuotava selkeästi esille. Yhteysviranomainen toteaa, että nyt arviointiohjelmavaiheessa esitetyn henkilöstön koulutus ja kokemus kohdentuu pääpiirteissään riittävällä tavalla heille osoitettuihin aiheisiin ja vastuualueisiin.

Yhteysviranomainen korostaa, että arviointiselostusvaiheessa arvioitsijoilla tulee olla riittävä pätevyys ja kyky toteuttaa laadukas arviointi. Etenkin luontoselvitysten tulosten koostamisessa sekä vaikutusten arvioinnissa korostuu riittävä lajintuntemus, maantieteellisen vaihtelun tietämys ja kokemus maastoselvityksistä.

6.4 Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin

Hankkeen ympäristövaikutukset suunnittelualueen ja vaikutusalueen muiden toimintojen tai hankkeiden kanssa tulee arvioida osana ympäristövaikutusten arviointia.

Arviointiohjelmassa on esitetty hankkeen luonnollisesti liittyvän suoraan Hautakankaan tuulivoimahankkeeseen. Yhteysviranomainen tuo esille, että voimajohdon arviointiohjelmassa Hautakankaan tuulivoimahanke on esitetty sen YVA-menettelyn mukaisena maksimivaihtoehtona, samoin hankkeen perusteluissa esittävät voimalamäärät, vaikka Hautakankaan tuulivoimahankkeen YVA-menettelyssä annettu perusteltu päätelmä totesi molemmat tarkastellut tuulivoiman hankevaihtoehdot sellaisenaan toteuttamiskelvottomiksi. Siten maksimivaihtoehto voidaan todeta harhaanjohtavaksi perusteluksi voimajohtohankkeelle nykytilanteen osalta.

Arviointiohjelmassa on kuitenkin esitetty seudun muita tuulivoimahankkeita, joiden alustavan voimalamäärän ja sähkönsiirtokapasiteetin tarpeilla hanketta on perusteltu. Tarkemmin tietoa siitä, millaisilla reittivaihtoehdoilla nämä YVA-menettelyn eri vaiheessa olevat hankkeet liittyisivät nyt tarkasteltavaan Hautakankaan voimajohtoon ei kuitenkaan esitetä. Hautakankaan voimajohdon todetaan sijoittuvan Kärsämäen kunnan ja Pyhäjärven kaupungin alueille sijoittuvan Riitamaa-Nurmesnevan hankealueelle. Yhteysviranomainen tuo tässä yhteydessä esille, että arviointiselostusvaiheessa tulee tarkastella, miten voimajohdon reittilinjauksessa on huomioitu muiden tuulivoimahankkeiden voimala- ja huoltotiesuunnittelu. Arviointiohjelmassa on karttakuvana tuotu esille lähialueen muut tiedossa olevat tuulivoimahankkeet sekä kantaverkon kehittämiseen liittyvä Metsälinja 2. Vain Riitamaa-Nurmesnevan osalta on esitetty sen hankesuunnittelun (YVA-ohjelmavaihe) yhteydessä tarkasteltu voimajohtoreitti. Samalla tavalla huomioitavana oli ollut Kokkonevan, Halmemäen sekä kartalta puuttuvien Itämäen ja Murtomäki 2:n YVA-menettelyissä tarkastellut vaihtoehdot. Yhteysviranomainen korostaa, että muiden tuulivoimahankkeiden Pysäysperälle suuntautuvien sähkönsiirtoyhteyksien riittävä kuvaaminen kartalla on oleellista selkeän ja realistisen tiedon välittämisessä, mikä on YVA-menettelyn tarkoitus.

Arviointiselostuksessa tulee ohjelmavaihetta selkeämmin esittää paitsi karttapohjalla, myös esimerkiksi taulukossa hankealueen lähiympäristöön sijoittuvat tuulivoima- ja voimajohtohankkeet sekä valtakunnan verkon ja alueverkon kehittämiseen liittyvät voimajohtohankkeet ja niiden nimet sekä etäisyydet hankkeessa tarkastelluista reittilinjauksista. Useiden tuulivoimahankkeiden sähkönsiirtotarpeista voi helposti muodostua seudullisesti tarkastellen merkittäviä ympäristövaikutuksia. Yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että muiden hankkeiden hanketilannetta päivitetään koko YVA-menettelyn ja hankkeen suunnittelun ajan.

Yhteisvaikutusten arvioinnissa tulee tunnistaa ja ottaa huomioon myös muut kuin tuulivoima- ja energiansiirtohankkeet.

6.5 Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Hankkeen toteuttaminen edellyttää useita lupia ja sopimuksia sekä mahdollisia poikkeamisia. YVA-ohjelman luvussa 4 on listattu YVAA 3 §:n 3 kohdan edellyttämät tiedot tarvittavista luvista ja sopimuksista. Yhteysviranomainen toteaa osuuden melko kattavaksi. Yhteysviranomainen toteaa, että maanteiden tiealueille tehtävien muutosten suunnitteluun voidaan edellyttää suunnittelulupaa, jonka myöntää tarvittaessa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue.

Hankkeen suunnittelun tarkentuessa, voi esille tulla vielä muitakin lupia ja suunnitelmia, jotka tulee ottaa huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa. Esimerkiksi vesilain mukaisten pienvesien luonnontilan vaarantaminen on kielletty (VL 12 §). Toimenpiteestä vastaava voi hakea aluehallintovirastolta (AVI) poikkeusta kiellosta. Kyseeseen voi tulla myös poikkeaminen luontodirektiivin liitteen IV ja/tai rauhoitettujen lajien suojelusäännöksistä, mikä oli tunnistettu arviointiohjelmassa. Yhteysviranomainen muistuttaa jatkossa huomioimaan luonnonsuojelulakia koskevat viittaukset uuden 1.6. 2023 voimaan tulleen luonnonsuojelulain (9/2023) pykäliä vastaaviksi.

Arviointiohjelmassa on oikein tunnistettu tarve maankäyttöoikeuksien tai lunastusten hankkimiselle sähkönsiirtoreitin toteuttamiseksi. Ohjelmassa on tuotu esille, että hankkeesta vastaava pyrkii sopimaan voimajohtoalueen maankäytöstä, ja mikäli sopimuksiin ei päästä, se voi hakea johtoalueelle lunastuslupaa. Ohjelmassa on siten tuotu esille lunastuslain 4 §:ssä määritelty ensisijaisuus hakea muita kuin lunastukseen perustuvia ratkaisuja. Lunastuksen tulisi aina olla viimesijainen toteutusvaihtoehto ja sitä tulisi edeltää aito pyrkimys muiden keinojen käyttämiseksi.

Luvussa 4.7 on tuotu esille maisemansuojelu luonnonsuojelualueilla. Yhteysviranomainen toteaa, että Kalajokilaakson maisemakokonaisuus (esitetty arviointiohjelmassa tunnuksella MAO 110116) on uuden Valtioneuvoston päätöksen 18.11.2021 (YM/2021/70, voimaan 1.3.2022) mukaisesti valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittaman inventoinnin mukainen valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (Kalajokilaakson viljelymaisemat, VAM130128). Valtakunnalliset maisema-alueet tulee huomioida maankäyttö- ja rakennuslain 24 §:n perusteella osana valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita. Niitä ei kuitenkaan koske ohjelmassa kuvattu luonnonsuojelulain mukainen perustettuja maisemanhoitoalueita koskeva poikkeamismenettely, vaan maiseman suojelu tapahtuu maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten kaavoitus- ja muiden päätösmenettelyjen kautta, luonnonsuojelulain sisältö huomioiden. Asian esittämistä tulee tarkentaa selostusvaiheessa tältä osin.

6.6 YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

Yhteysviranomainen pitää arviointiohjelmassa esitettyä ja suunniteltua osallistamista riittävänä YVA-lainsäädännön näkökulmasta. Maantieteellisesti laajalle

sijoittuvan hankkeen osalta osallistaminen on tärkeää huomioida riittävästi ja tässä hankkeessa etenkin arviointiohjelman nähtävilläolon aikana järjestetyt yleisötilaisuudet eri kunnissa sekä erillisen tupaillan järjestäminen ovat osaltaan pyrkimystä hyvään osallistamiseen ja tiedonkulkuun. Yhteysviranomainen painottaa, että on tärkeää antaa hankkeesta tietoa vaikutusalueen asukkaille mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, myös sitä erikseen pyydettäessä.

6.7 Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Hankkeen YVA-ohjelmassa on esitetty ja tunnistettu hankkeen todennäköisesti merkittävimpinä ympäristövaikutuksina yhteisvaikutukset nykyisten ja suunnitteilla olevien tuulivoimapuistojen kanssa, vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen, luontovaikutukset sekä vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön. Yhteysviranomainen yhtyy tähän näkemykseen, kuten myös Pohjois-Pohjanmaan liitto lausunnossaan.

Arviointimenetelmien osalta on avattu tarkastelu- ja vaikutusalueiden rajaamisen periaatteita. Arviointiohjelmassa on avattu voimajohtohankkeen välittömän lähiympäristön, lähivaikutusalueen ja kaukovaikutusalueen määritelmää. Yhteysviranomainen huomauttaa, että vaikutukset tulee arvioida aina koko hankkeen vaikutusalueelta. Arviointiohjelmassa on esitetty mm. kasvillisuus-, eläimistö ja suojelukohteisiin kohdistuvien vaikutusten muodostuvan pääasiassa lähivaikutusalueelle, joka on todettu olevan 100 metriä voimajohdon keskilinjasta. Linnustovaikutusten osalta on esitetty tarkasteltavan vaikutuksia laajemmalla alueella ja vaikutusten painopiste olisi merkittävillä ruokailu- ja lepäilyalueilla sekä muuttoreiteillä. Yhteysviranomainen toteaa, että tältä osin tarkastelualuetta on syytä tarkentaa suhteessa vaikutustyyppiin.

Arviointimenetelmäkuvauksissa on tuotu esille vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa sovellettavan soveltuvin osin monitavoitearvioinnin käytäntöjä ja työkaluja, missä arviointi perustuu vaikutuskohteen herkkyyteen ja muutoksen suuruuteen. Yhteysviranomainen pitää tässä vaiheessa arviointimenetelmien ja vaikutusten merkittävyyden arvioinnin suunnitelmaa riittävänä ja soveliaana tapana toteuttaa selostusvaiheen arviointityö. YVA-ohjelmassa tai sen liitteissä ei ole esitetty vaikutusten merkittävyyden kriteeristöä eri vaikutuskohteille.

Yhteysviranomainen korostaa, että arvioinnissa tulee hyödyntää saatuja lausuntoja ja mielipiteitä, asukaskyselyä sekä muuta sidosryhmiltä, kunnilta ja vaikutusalueen asukkailta saatua palautetta.

Jatkossa toteutettavista arvioinneista tulee käydä selkeästi ilmi, ovatko vaikutukset arvioitu lievennyskeinot huomioon ottaen vai ilman niitä. Mikäli lievennyskeinojen toteuttaminen on epävarmaa, tulee vaikutukset arvioida myös ilman lievennyskeinoja.

YVA-asetuksen 3 § kohdan 4 mukaan YVA-ohjelmassa tulee esittää kuvaus hankealueen nykytilasta ja sen kehityksestä. Kehityksellä tarkoitetaan hankealueen

kehitystä, mikäli hanke ei toteudu ja tämä tulee huomioida selostusvaiheessa vaihtoehtojen vertailussa.

6.7.1 Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Arviointiohjelmassa on esitetty voimajohtoreitin ja sen lähiympäristön asutuksen ja maankäytön nykytila. Nykytilakuvauksessa on hyödynnetty rakennusrekisteritietoja sekä YKR-aineistoja. Kuvista käy ilmi ohjelmavaiheeseen sopivalla tavalla vaikutusalueet ja kuvat ovat riittävän suuria ja havainnollisia myös painetussa koossa. Arviointiohjelmassa on esitetty myös virkistyskäytön kannalta tärkeät kohteet ja muun maankäytön kannalta lähelle sijoittuvat toiminnot, joita ovat maa-ainesnotto ja erilaiset malminetsintätoiminnot. Arviointiohjelmaa voi tältä osin pitää asiallisena ja se antaa pohjatiedot hankealueen nykytilasta riittävällä tavalla vaikutusten arvioimiseksi.

Arviointiohjelmassa on tuotu esille riittävällä tavalla valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet sekä alueen voimassa oleva maakunta-, yleis- ja asemakaavatilanne. Arviointiohjelmasta käy ilmi, että hankkeen vaikutusalueilla on yhtäaikaisesti suunnitteilla tai arvioitavana eri vaiheissa lukuisia tuulivoimahankkeita. Yhteysviranomainen korostaa, että näistä ne, joiden sähkönsiirtoa ollaan osoittamassa Pysäysperälle, ovat yhteisvaikutusten kannalta tärkeitä arvioitavia ja yhteisvaikutushankkeista tulee tuoda esille ajantasaisin tieto selostusvaiheessa. Kaikkien tuulivoimahankkeiden toteutuksen edellytyksenä ja siten arvioitavana vaikutuksena ovat voimaloiden lisäksi myös niiden sähkönsiirtoyhteydet, jotka runsaan tuuli- ja aurinkovoimahankemäärän vuoksi korostuvat ja aiheuttavat merkittävien ympäristövaikutusten muodostumisen potentiaalin. Hautakankaan voimajohtoreitin lähialueella usea samanaikaisesti vireillä oleva tuulivoimahanke pyrkii liittymään Pysäysperän sähköasemaan joko omalla tai hankkeiden yhteisillä voimajohdoilla. Arviointiohjelmassa ei ole tältä osin esitetty muiden kuin Riitamaa-Nurmesnevan hankkeen osalta samalle vaikutusalueelle sijoittuvia sähkönsiirtoratkaisuja. Luvussa 2.5. on tuotu esille muita sähkönsiirtojohtojen kehittämistarpeita, sekä tuulivoimahankkeita, mutta tässäkään ei ole esitetty hankkeen vaikutusalueelle sijoittuvien tuulivoimahankkeiden mahdollisia muita suunniteltavia sähkönsiirtoratkaisuja tai hankkeen todellista osuutta yhteiseen suunnitteluun näiden reittien kanssa.

Yhteysviranomainen korostaa, että YVA-selostuksessa tulee kokonaisvaikutusten selvittämiseksi ja osoittamiseksi esittää kaikki tiedossa olevat suunnitelmat ja hankkeet, joissa tarkastellaan sähkönsiirron linjausta Pysäysperälle sekä myös valtakunnan verkon kehittämissuunnitelmat ja jo luvitettu suunnitelma Elenian Haapajärvi-Ruotanen 110 kV -reitin kehittämisestä. Etenkin Pysäysperän lähiseudulla sekä Haapajärvi-Pyhäjärvi välisellä osuudella usean hankkeen yhteisvaikutuksista voi muodostua kokonaisuutena merkittäviäkin yhteisvaikutuksia ja näiden hyväksyttävyyden sekä mahdollisten lievennyskeinojen toteamiseksi suunnitelmat ja reitit tulee koota riittävän selkeille kartoille. Maankäyttöön liittyviä kokonaisvaikutuksia tulee pystyä ennalta arvioimaan hankkeiden ympäristövaikutusten arviointien

yhteydessä, jolloin YVA-menettelyn tarkoitus toteutuu ja ympäristöllisesti haitattominta hankevaihtoehtoa voidaan pyrkiä löytämään.

Pohjois-Pohjanmaan alueella on vireillä energia- ja ilmastovaihemaakuntakaava, jonka suunnittelutilannetta ja aikataulua Pohjois-Pohjanmaan liitto on lausunnossaan tuonut tarkemmin esille. Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimahankkeeseen / rakennusluvitettaviin tuulivoimaloihin liittyvän sähkönsiirron vaikutusten selvittäminen on mahdollista ennen maakuntakaavallista ratkaisua, mutta hankkeen toteuttaminen suunnitellusti ja voimassa olevaa maakuntakaavaa laajempana edellyttää, että hanke on myös laadittavana olevan maakuntakaavan mukainen. Siten jos voimajohtohankkeen YVA-menettely etenee maakuntakaavaa nopeammin, on selostuksen hankekuvauksessa tuotava esille voimajohtoon liittyvän varsinaisen tuulivoimahankkeen laajemman kaavaratkaisun maakuntakaavoitukseen sekä muihin mahdollisiin haasteisiin liittyvä epävarmuus. Samoin voimajohdon hankekuvauksessa on tuotava esille selkeällä tavalla se, että varsinaisen tuulivoimahankkeen YVA-menettelyssä olleet vaihtoehdot ovat muuttuneet ja kaavoituksessa etenevät erilaiset vaihtoehdot ja voimalamäärät sekä niiden kaavallinen tilanne ja aikataulu.

Maankäyttöön ja kaavoitukseen liittyvät ja luvussa 5.3. esitetyt vaikutusarviointitavat ovat menetelmiltään ja sisällöltään vastaavissa hankkeissa käytetyn kaltaisia. Arviointiohjelmassa todetaan, ettei voimajohtohanke sijoitu asema- tai yleiskaava-alueille, eikä siten ole tarvetta niiden kaavoitusmenettelyille. Yhteysviranomainen toteaa, että 400 kV:n johtohankkeet varaavat maankäyttöä siinä määrin, että ne yleensä pyritään osoittamaan alueella laadittavissa kaavoissa, mutta alueiden kaavoitus kuntakaavoin eli asema- tai yleiskaavalla ei välttämättä ole edellytys hankkeen toteuttamiselle.

Selvitettävän voimajohtoreitin suhdetta energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavan kaavamääräyksiin ja kaavan valmisteluaineistoon tulee maakuntaliiton lausunnossaan esittämän mukaisesti tarkastella arviointiselostuksessa. Muita sähkönsiirron kaavallisia ja maankäytöllisiä vaikutuksia arvioitaessa tulee ottaa huomioon erityisesti Haapajärven kaupungin lausunto.

Yhteisvaikutusten arviointia varten kartalla tulee kattavammin osoittaa yhteisvaikutusten kannalta oleelliset tuulivoimahankkeet ja niiden sähkönsiirtoreitit sekä se tilanne, missä eri hankkeiden kanssa voitaisiin toteuttaa yhteystyötä sähkönsiirron osalta. Pysäysperän sähköaseman lähiseudulla useiden hankkeiden kokonaisuudesta erittäin helposti muodostuu merkittäviä maankäyttöön, elinkeinoihin, maisemaan ja asuinviihtyvyyteen kohdistuvia vaikutuksia.

6.7.2 Asuminen, terveys ja virkistyskäyttö

Arviointiohjelmassa tarkastellut voimajohdon reittivaihtoehdot esitetään sijoittuvan pääosin metsämaastoon ja maaseutumaiseen ympäristöön. Arviointiohjelman mukaan asutus on pääasiassa muodostunut kylien asutuskeskittymiksi ja kylien välisten teiden varsille. Lähin asutus sijoittuu Oksavalle, Koposperälle, Kiusanperälle, Veivarinperälle, Ruhkaperälle, Jokikylän eteläpuolelle ja Lohvanjoelle. Lähimmät

yksittäiset asuin- ja lomarakennukset ovat Ruhkaperällä, noin 135 m etäisyydellä reitiltä SVE1 ja Jokikylän eteläpuolella, noin 140 metriä reitiltä SVE2. Tarkasteltujen reittien alueelle sijoittuva asutus on kuvattu ja esitetty kartoilla hyvin ylimalkaisesti ja esitetty, että tarkastelu tarkentuu selostusvaiheessa. Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiselostuksessa on esitettävä tarkekartoilla lähimmät asuin- ja lomarakennukset reitin alueelta ja havainnollisesti etäisyys suunnitellun voimajohtokäytävän laiteeseen.

Arviointiohjelman mukaan asukkaille on suunniteltu keväällä toteutettavan kysely, jonka tiedot, toteutustapa ja ajankohta on kuvailtu pintapuolisesti ja puutteellisesti, jotta siihen liittyviin teemoihin tai karttaesityksiin voisi ottaa kantaa arviointiohjelman lausunnossa. Tämä kysely ja sen tulokset tulee kuvata hyvin sekä ottaa huomioon arviointiselostuksessa.

Virkistyskäyttöön kohdentuvina taustatietoina arviointiohjelmassa on esitetty hyvin lyhyesti reittien alueille sijoittuvat moottorikelkkareitit ja muu jokamiehen oikeuteen perustuva virkistyskäyttö. Hankkeen terveysvaikutuksia esitetään arvioitavan sen perusteella, kuinka voimakkaita sähkö- ja magneettikenttiä voimajohto synnyttää ja mitkä ovat viranomaisten niille asettamat ohje- ja raja-arvot. Lisäksi aiotaan arvioida, liittyykö hankkeen aiheuttamiin terveysvaikutuksiin pelkoja eri sidosryhmissä.

Suhteessa asuinviihtyvyyteen sekä potentiaalisiin, todellisiin tai koettuihin terveysvaikutuksiin, yhteysviranomainen edelleen korostaa yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyttä, vaikutusarviointien pätevää toteuttamista sekä terveysvaikutuksiin liittyvien normien ja ohjeistusten esiin tuomista lähiseudun lukuisat tuulivoimahankkeet ja niiden sähkönsiirtotarpeet huomioiden. Sähkönsiirron jatkosuunnittelu ja toteutus yhteistyössä useamman hankkeen osalta eri kuntien alueella on erittäin suositeltavaa elinkeino- asumisviihtyvyys- ja virkistyskäyttövaikutusten minimoimisen ja ympäristön pirstoutumisen ehkäisemisen vuoksi.

Saapuneissa mielipiteissä esitetyt tiedot alueen virkistyskäytöstä tulee ottaa huomioon arviointiselostuksessa.

6.7.3 Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

Arviointiohjelmassa on kuvaus hankealueen ja lähtötilanteen maisemallisista ja kulttuuriympäristöjen lähtökohdista. Teemoja käsitellään tarkemmin liitteen 3 erillisselvityksessä. Arviointiohjelma antaa perustiedot hankkeen suunnittelun kannalta olennaisista lähtökohdista, joita YVA-ohjelman ja liiteraportin kuvat hyvin havainnollistavat. Ohjelmassa on tuotu esille maiseman sekä kulttuuriympäristön arvokkaiden rakennettujen kohteiden osalta nykytila riittävällä tavalla esille. Ohjelmassa on huomioitu valtakunnalliset, maakunnalliset ja paikalliset arvot. Lähimmät kohteet on luetteloitu ja nimetty kartoille. Esitystapaa voi pitää riittävänä sähkönsiirtohankkeiden ennalta arvioitujen vaikutusten kannalta.

Maisemaan ja kulttuuriympäristöön kohdistuvien vaikutusten arviointimenetelmänä esitetään lähtötietojen, laadittavan aineiston sekä maastokäyntien perusteella asiantuntija-arvioita vaikutuksista. Ohjelmassa on esitetty alustavasti neljän

havainnekuvan sijainti kartalla, mikä mahdollistaa osallisille sen arvioimisen, tulevatko havainnekuvat heidän näkemyksensä mukaan keskeisistä sijainneista. Yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa havainnekuvien sijainteihin. Mikäli hankkeen YVA-menettelyn aikana joku sijainti ja näkemäsektori osoittautuu tarpeelliseksi tarkastella havainnekuvin, jotta vaikutusarviointi voidaan riittävän pätevästi toteuttaa, on syytä laatia lisää havainnekuvia. Maiseman ja kulttuuriympäristön kannalta korostuvat erityisesti ne pisteet, joissa on toteutettu tai suunnitteilla useita uusia sähkönsiirtolinjoja. Tältä osin vaikutusten arvioinnissa tulee korostumaan erityisesti Pysäysperän sähköaseman ympäristö. Hankkeiden yhteisvaikutuksia tulisi pystyä arvioimaan riittävällä tavalla, jotta voidaan ottaa kantaa myös yksittäisten hankkeiden vaikutuksiin ja toteuttamiskelpoisuuteen osana suunniteltavana olevaa kokonaisuutta. YVA-selostuksessa tulee erityisesti panostaa useiden hankkeiden yhteisvaikutuksiin sekä siihen, millainen realistinen mahdollisuus on toteuttaa useiden hankkeiden yhteinen tai yhteiseen maastokäytävään sijoittuva sähkönsiirtoyhteys ja mitä tämä tarkoittaa voimajohtokäytävän leveyden osalta.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että vaikutusten arvioinnin perustuessa Imperia-menetelmään, olisi osana hankkeen nykytilan kuvausta ollut hyvä esittää maiseman herkkyys eri osissa hankealuetta hankkeen mahdollisten vaikutusten valossa, sillä se on oleellinen osa hankkeen nykytilaa ja merkittävä tekijä vaikutusten arvioinnin kannalta. Lisäksi yhteysviranomainen painottaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon lausunnoissa ja mielipiteissä esitetyt maisemaa koskevat näkökohdat, jotka liittyvät myös asumisviihtyvyyteen ja ihmisiin kohdistuviin vaikutuksiin.

6.7.4 Muinaisjäännökset ja arkeologia

Voimajohtohankkeen alustavan suunnittelun aikana on laadittu arkeologinen inventointi, jonka inventointiraportti on esitetty arviointiohjelman liitteenä 2. Arkeologisen inventoinnin jälkeen voimajohtoreitin läheisyydestä tunnetaan 4 muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettua kiinteää muinaisjäännöstä ja yksi muu kulttuuriperintökohde.

Vaikutustenarvioinnin tulee perustua pylväspaikkojen sijainteihin tai potentiaalisiin sijainteihin sekä rakentamisaikaisten vaikutusten lisäksi voimajohdon käytönaikaisiin vaikutuksiin. Arviointiselostuksessa tulee tuoda esille myös epävarmuustekijät nykytiedon osalta.

Arkeologisten kohteiden osalta vastuuviranomainen on alueellinen museo eli Pohjois-Pohjanmaan museo, jonka lausunto ja ohjeistus tulee huomioida selostusvaiheen arviointityössä sekä hankkeen jatkosuunnittelussa.

6.7.5 Pintavedet

Arviointiohjelmassa oli tunnistettu vaikutuksen kohteena olevat pintavedet ja rakentamisen aiheuttamat potentiaaliset vaikutukset veden laatuun. Huomioitavaa on, että toisin kuin ohjelmassa esitetään kaikki pienet virtavedet, jotka sähkönsiirtoreitit ylittävät eivät kuuluu ”Helmi-arvioinnissa” muuttuneisuusluokkaan 5. Lohvanjoen muuttuneisuutta ei ole arvioitu ja karttatarkastelun perusteella sen muuttuneisuus on vähäisempi kuin muissa vaikutusalueella olevissa virtavesissä.

Arviointiselostusvaiheessa onkin syytä arvioida vedenlaatuvaikutusten ohella mm. rantapuuston poistamisen ja mahdollisen uoman ylityksen vaikutuksia Lohvanjokeen ja sen eliöstöön sekä tarvittaessa esittää lieventäviä toimenpiteitä.

Arviointiohjelmassa on huomioitu happamien sulfaattimaiden esiintyminen. Sähkönsiirtoreitin länsipäässä Pysäysperällä on syytä varautua happamuushaittojen esiintymiseen ja happamien maiden esiintymistä olisikin hyvä selvittää jo pylväspaikkojen maaperätutkimuksen yhteydessä. Arviointiohjelmassa todetaan, ettei alueella ole merkittäviä mustaliuskealueita. Kuitenkin GTK:n tietojen mukaan siirtoreitin SVE1 itäpäässä Ruhkaperällä on mustaliuskealueita. Arviointiselostusvaiheessa on syytä arvioida niiden vaikutuksia sekä tarvittaessa esittää vaikutuksia lieventäviä toimenpiteitä. Arviointiselostuksessa tulee esittää riittävällä tarkkuudella toimenpiteet, joilla potentiaalisia haittoja pintavesiin aiotaan hankkeessa vähentää.

6.7.6 Maa- ja kallioperä sekä pohjavedet

Voimajohtoreitin suunnittelualueen maa- ja kallioperätiedot on kuvattu GTK:n lähtötietojen pohjalta asianmukaisesti. Lisäksi on todettu, että voimajohtoreitille ei sijoitu arvokkaita kalliomuodostumia eikä ranta- tai tuulikerrostumia.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys voimajohtoreitin länsiosissa Haapajärven alueella. Arviointiohjelman mukaan vaikutusten arvioinnissa hyödynnetään saatavilla olevia maa- ja kallioperäaineistoja (maa- ja kallioperä, happamat sulfaattimaat) sekä olemassa olevia tutkimuksia. Yhteysviranomainen huomauttaa, että mustaliuskeiden esiintymisen todennäköisyys tulee tarkentaa arviointiselostukseen.

Arviointiohjelmassa esitetään, että happamien sulfaattimaiden esiintyminen hankealueen länsiosassa Haapajärven kaupungin Oksavan alueella tulee selvittää, jotta niiden haitat voidaan tarvittaessa huomioida suunnittelussa ja rakentamisessa. Yhteysviranomainen toteaa tämän esityksen perustelluksi ja näin tulee toimia.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankealueelle ei sijoitu pohjavesialueita ja kuvattu asianmukaisesti kartalla hankealueen ympäristöön sijoittuvat lähimmät luokitellut pohjavesialueet. Yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa maa- ja kallioperän tai pohjavesien vaikutusarviointiin arviointiohjelmassa esitetyllä tavalla, edellä mainitut täydennykset huomioiden.

6.7.7 Luontoarvot

Kasvillisuus ja luontotyypit

Arviointiohjelmassa on esitetty kasvillisuus- ja luontotyyppi-inventointien ajankohdat vuosina 2021 ja 2022. YVA-ohjelmassa esitetyssä nykytilakuvauksessa ei ole hyödynnetty jo laadittujen selvitysten tuloksia, eikä valokuvia johtoreitin alueelta tai luontokohteista, mitä voidaan pitää puutteena arviointiohjelman informaatiota jakava tarkoitus huomioiden. Arviointiohjelman liitteenä on kuitenkin selvitysten tulokset koottuna selvitysraportiksi, johon on koottu luontoselvitysten lisäksi

maisemaa ja kulttuuriympäristöä koskevat selvitykset. Yhteysviranomainen toteaa, että yleisesti hyvän käytettävyyden kannalta luontoselvitykset olisi hyvä pitää omana raporttinaan.

Kasvillisuus- ja luontoselvityksen tuloksena tunnistetut kohteet on rajattu, numeroitu sekä esitetty kohteiden luontotyypin /-tyyppien uhanalaisuusstatus. Luontoselvitysten laatijat on listattu, mutta ei esitetty kunkin lajiryhmän osalta vastaavia selvitysten toteuttajia. Osa kasvillisuusselvityksistä on laadittu linnustoselvitysten yhteydessä, kuten myös mm. lähteen etsintä toukokuun alussa. Vesilakikohteeseen liittyvän kartoituksen ajankohta sekä inventoijan kokemus aiheuttavat epävarmuuden tuloksessa, lähdettä ei arviointiohjelman mukaan paikannettu. Yhteysviranomainen muistuttaa, että maastoselvitykset tulee tehdä myös luontotyyppien ominaispiirteiden selvittäminen huomioiden soveliaana ajankohtana ja selvitysten on oltava kattavuudeltaan riittäviä.

Metsälain 10 § mukaisina metsäsuunnittelussa tulkitut kohteet reitin lähiseudulta on esitetty arviointiohjelmassa Metsäkeskuksen avoimen tietokannan perusteella. Yhteysviranomainen muistuttaa, että metsälain 10 §:n kohteet on syytä tarkistaa maastossa, määrittää kohteiden tarkempi luontotyyppi, uhanalaisstatus ja rajaus sekä inventoida kohteelta mahdollisesti suojelullisesti huomioon otettavat lajit, sillä metsälakikohteilla voi esiintyä myös vesilain tai luonnonsuojelulain mukaisia arvoja.

Arviointiohjelman liitteenä olevan luontoselvitysraportin taulukossa 5. esitetty erikoisesti tulkiten Pohjois-Pohjanmaalla esiintyvät metsä- ja suoluontotyypit, joiden joukossa hankealueella esiintyvät on tummennettu. Yhteysviranomainen toteaa kaikkien luontotyyppien listaamisen tulkinnanvaraiseksi ja osin harhaanjohtavaksi esitystavaksi.

Kasvillisuuden osalta kartoilla on esitetty tietokannoista (laji.fi) saadut aineistot, joista ei ole eritelty hankkeen inventoinneissa paikannettuja lajihavaintoja. Tähän tulisi kiinnittää huomiota tulosten havainnollisuuden ja selvitysten kattavuuden arvioinnin vuoksi jatkossa. Rekisteritietojen esittämisessä kartoilla on huomioitava ja tuotava esille myös lajitiedon tarkempi lähde sekä etenkin sijaintipaikan tarkkuus. Luontoselvitysten tulosten raportoinnissa on tuotu esille mm. rauhoitetun valkolehdokin esiintymiä ja esitetty niiden sijoittuvan lähimmillään 10-20 metrin etäisyydelle reitin keskilinjasta. Yhteysviranomainen huomauttaa, että arvokohteiden esitystapaa tule tarkentaa ja mikäli etäisyys on 10 metriä reitin keskilinjasta, sijoittuu esiintymä reitille. Vaikutusarvioinnin tukena esitettävät kartat sekä etäisyyksien ilmoittaminen arvioitaviin kohteisiin tulee kohdentaa oleellisilta osin tarkemmin.

Luontokohteiden inventointitulosten raportoinnissa on asianmukaisesti käytetty Syken ja ympäristöministeriön laatiman oppaan (Mäkelä & Salo 2021) ohjeistusta; ”Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle, Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021”. Luontoselvityksen raportissa rajatuille kohteille on esitetty arvoluokka. Arviointiselostusvaiheessa vaikutusten arvioinnin on hyvä pohjautua tähän kohteiden arvoluokkien mukaiseen

herkkyyteen. Yhteysviranomainen tuo esille, että arviointivaiheessa tulee esittää riittävän tarkoilla kartoilla luontokohteen sijoittuminen suhteessa suunniteltuun reittilinjaukseen sekä arvioida mm. puuston poiston ja pylväspaikkojen rakentamisen vaikutusten lisäksi rakentamisenaikaisia työkoneiden kulkemisten vaikutuksia, mikäli kohteen herkkyys ja sijainti vaatii laajemman vaikutustarkastelun. Nyt arviointiohjelmassa on esitetty eri arvoluokan kohteet eri kartoilla, mikä on esitystapana hankala ja osittain harhaanjohtava. Suositeltavaa on esittää kaikki tulkitut ja huomioitavat luontokohteet (arvoluokat eriteltyinä) kokonaisuutena, sekä reitin osa-alueet tarkennettuna ja kohteiden vaikutusarvioinneissa hyvinkin tarkkoja karttoja, jotta kohteen sijainti suhteessa tarkasteltuun reittiin on havainnollinen ja kartta tukee vaikutusarvioinnin tekstiä. Kohteen etäisyys johtoreitin keskilinjasta on myös harhaanjohtavaa, ja luontokohteisiin ja lajiesiintymiin kohdistuvia vaikutuksia tarkasteltaessa tulee esittää myös etäisyys avoimen johtokäytävän laiteesta.

Arviointiohjelman liitteenä oleva luonto- ja maisemaselvitysten koosteraportti sisältää osittain myös vaikutusarviointia, mutta vain muutamien luontokohteiden tai lajiston osalta ja perusteluiltaan epämääräisenä, mikä ei vastaa ohjelmavaiheen tarkoitusta. Yhteysviranomainen toteaa, että selkeyden vuoksi luontoselvitysten tulokset tulisi koostaa inventointimenetelmiä, toteutusta ja alueen nykytilaa kuvaavaksi raportiksi ja pitää vaikutusten arviointi ja vaihtoehtojen vertailu tästä erillisenä.

Linnusto ja eläimistö, luontodirektiivin liitteiden II ja IV lajit

Linnusto

Arviointiohjelmassa esitetään, että voimajohtoreittien merkittävimmät linnustoarvot keskittyvät olemassa olevien tietojen (lajitietokeskus) perusteella todennäköisesti luonnontilaisille suoalueille, vanhempiin metsälaikkuihin ja vesistöjen rannoille. Kuten kasvillisuusselvitysten tuloksissa, tuo yhteysviranomainen tässäkin esille, että selvitykset on laadittu vuosina 2021–2022, joten arviointiohjelman laadintavaiheessa on ollut tiedossa edellä kuvattua parempaa tietoa nykytilasta, kuin rekisteritietoihin ja karttatarkasteluun perustuva todennäköisyys.

Pesimälinnustoselvitysten ajankohdat on esitetty toisistaan poikkeavasti arviointiohjelmassa sekä sen liitteenä olevassa selvitysraporttikoosteessa. Linnustoselvitysten kohdentaminen on osin esitetty toteutetun liito-orava- ja viitasammakkoselvitysten aikana. Pesimälinnustoselvitysten menetelmäkuvaus ei sisällä käytetyn inventointimenetelmän avaamista lainkaan eikä selvityksessä viitata vakiintuneisiin menetelmiin tai inventointiohjeisiin. Liitteenä olevassa selvitysraportissa on todettu, että kartoitusmenetelmät on esitetty kuvassa 3., mutta yhteysviranomainen toteaa tämän karttakuvan kertovain vain minkä tyyppisiä selvityksiä reittien alueille on laadittu; mm. lumijälkilaskenta, kanalinnut, petolinnut tai pesimälinnusto. Laadittujen pesimälinnustoselvitysten ajankohdasta yhteysviranomainen huomauttaa, että vuonna 2021 laaditut selvitykset ovat kesäkuun lopulle sijoittuvina ajankohdan (2 pv) osalta aivan liian myöhäisiä ja suhteessa reittien pituuteen työmäärältään (yht. 23 h) varsin vähäisiä, jotta vaikutusarviointien pohjalle olisi toteutettuna kattava linnustoselvitys.

Pesimälinnustoselvityksiä on täydennetty vuoden 2022 selvityksillä, jolloin on tehty selvitys kahtena toukokuun päivänä sekä edelleen kesäkuun lopun ajankohtina (yhteensä 4 pv) ja selvitysraportissa esitetyn mukaisesti pesimälinnustoa on inventoitu vuonna 2022 vielä heinäkuussa, mikä on linnuston osalta ajankohtana virallisten inventointiohjeiden vastainen. Yhteysviranomainen toteaa siten pesimälinnustoselvitykset ajankohdan ja työmäärän vuoksi puutteelliseksi, sillä 2 päivää oikeaaikaisia eli toukokuun selvityksiä ei kata tarkasteltuja johtoreittejä lainkaan kattavasti, etenkään suoalueiden ja potentiaalisten parempien elinympäristöjen osalta.

Yhteysviranomainen toteaa, että kesäkuun loppupuolelle sijoittuvat ajankohdat ovat pesimälinnustoselvityksissä lähinnä viimeisten muuttajien parimääriin ja reviiritulkintoihin kohdennettavia, mutta suurin osa alueen pesimälajistosta voi jäädä huomioimatta myöhäisen ajankohdan vuoksi. Arviointiohjelman liitteenä 4 on esitetty sama liitteenä 3 olevan selvitysten koosteraportti, joka sisältää kuitenkin erillisen, salassapidettäväksi tulkitun liitteen pesimälinnustoselvitysten tuloksista. Näiden tulosten perusteella yhteysviranomainen toteaa laadittujen selvitysten ajankohtiin suhteutettuna hyvin niukat havainnot ja tulkinnat sekä mm. soiden pesimälinnustoinventoinneissa pelkästään sukutasolla määritettyjä kahlaajia, mikä viittaa inventoinnin toteutuksen sekä havainnoijan pätevyyden puuteisiin.

Luontoselvitysraporttikoosteen liitteenä on esitetty kartoilla eri vuosina laadittujeneri selvitystyyppien sijoittuminen tarkastelluille johtoreiteille. Kartan mittakaavasta johtuen tästä ei voida päätellä vielä selvitysten kattavuutta suhteessa tarkasteltavaan reittiin. Yhteysviranomainen kehottaa esittämään eri vuosina laadittujen selvitysten reittiosuudet, ajankohdat ja toteuttajan tarkemmin koostettuna sekä kriittisesti asiantuntijan toimesta arvioimaan, onko selvityksillä saatu ko. tarkastelluista reittilinjauksista sellainen tieto, että vaikutusarvioinnit sekä mahdolliset lievennystoimet tai kompensaatiosuunnitelmat olisi hankitun tiedon pohjalta mahdollista toteuttaa ja suunnitella.

Arviointiohjelmassa on listattu useita linnustollisesti merkittäviä kohteita tarkasteltujen reittien alueelta tai lähialueelta. Arviointiohjelmassa on aivan oikein tunnistettu linnustollisesti merkittävinä kohteina Nurmesjärvi sekä Lohvanjärvi ja näiden lisäksi useat avosuot ja kosteikot. Arviointiohjelmassa esitetään, että noin kahden kilometrin etäisyydellä suunnitellusta voimalinjasta sijoittuu hyvin erityyppisiä elinympäristöjä ja tausta-aineiston laajuuden ja maastokartoitusten kattavuuden vuoksi pesintään viittaavasti suojelullisesti huomionarvoisia lajeja on havaittu tarkastelualueella kohtalaisen paljon ja mainittu suojelullisesti arvokas lajisto on esitetty selvitysraportin taulukossa. Yhteysviranomainen toteaa, että voimajohtohankkeen vaikutusarviointi lähimmän maakotkareviirin merkittäviin alueisiin sekä reviirinkäyttöön tulee pohjautua metsähallituksen reviiristä laatimaan elinympäristömalliin. Kotkavaikutusarviointi tulee raportoida julkisuuslaki huomioiden.

Nurmesjärven linnustollinen arvo on tiedossa jo taustatietojen perusteella ja kohteen lajisto sekä lajimäärä ovat Pohjois-Pohjanmaan sisämaan lintuvesien joukossa hyvin edustavia. Hankkeessa laadittujen selvitysten yhteydessä saadut tulokset Nurmesjärven osalta eivät ole vakuuttavia ja viittaavat väärään

selvitysajankohtaan sekä vähäiseen työpanokseen. Nurmesjärven havaintoaineistona esitetään käytetyn myös lintutornin vieraskirjan aineistoa. Yhteysviranomainen lausuu Nurmesjärvestä vielä Natura-alueiden yhteydessä toisaalla tässä lausunnossa.

Molempien johtoreittien todetaan selvitysten perusteella sijoittuvan Nurmesjärven länsipuolella varttuneen kuusivaltaisen metsän alueelle, joka on todettu myös linnustollisesti arvokkaaksi alueeksi. Tämä tulee huomioida myös linnustovaikutusarvioinneissa sekä osana Natura-alueen vaikutustarkastelua.

Johtoreiteille laadittujen selvitysten tuloksena YVA-ohjelmassa ja sen liitteessä on esitetty arvoluokiteltuja luontokohteita, joiden kuvauksissa on esitetty satunnaisesti myös linnustollisia arvoja tai mm. suurpetohavaintoja. Yhteysviranomainen toteaa, että tulosten selkeän esittämistavan osalta tulee kiinnittää huomioita lajiryhmäkohtaiseen tulosten esittämiseen ja koostamiseen. Arviointiohjelmassa on todettu linnuston osalta tarkastellun jopa kahden kilometrin etäisyydelle sijoittuvia kohteita ja alueelta olevan suhteellisen kattavasti tausta-aineistoa johtoreittien hankealueen läheisyydessä sijaitsevien suojelullisesti arvokkaiden linnustokohteiden osalta. Yhteysviranomainen toteaa, että useiden kohteiden (IBA, Natura SPA, Maali) arvo on varmasti jo tiedossa, mutta hankkeen selvitysten on tuotettava sellainen tieto, jonka valossa voidaan arvioida perustellusti voimajohdon sijoittamisen hyväksyttävissä olevaa etäisyyttä ko. arvokohteisiin. Tämä vaatii maastoselvityksiä juuri arvokohteen ja suunnitellun johtoreitin väliseltä osuudelta sekä pesimäaikaisten lentojen seurantaa tietyn lajiston osalta. Tältä osin laaditut linnustoselvitykset tai arviointiohjelmassa esitetty aineisto (2021-2022) eivät vakuuta ja vaikuta riittäviltä. Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiselostusvaiheessa kaikki hankkeen vaikutusarvioinneissa hyödynnettävien pesimälinnustoselvitysten ajankohdat, menetelmät ja tulokset tulee esittää kattavammin.

Eläimistö ja direktiivilajisto

Yleisestä eläinlajistosta on esitetty tavanomainen, hyvin yleispiirteinen kuvaus.

Tämän lisäksi arviointiohjelmassa ja sen liitteessä on esitetty vuoden 2022 lumijälkilaskentoihin ja muuhun havainnointiin perustuen alueelta havaitun suurpedoista suden, ahman ja ilveksen jälkiä sekä runsaasti hirven jälkiä.

Luontodirektiivin liitteen IV a lajiston osalta on selvitetty liito-oravan, viitasammakon sekä saukon esiintymistä alueella. Saukon esiintymistä on selvitetty lumijälkilaskennoin ja lajin on voitu todeta esiintyvän sähkönsiirtoreitillä Settijoessa ja Pyhäjoessa. Yhteysviranomainen toteaa laaditun saukkoselvityksen riittäväksi ja sen perusteella on arvioitava mainittujen virtavesien osalta johtoreittien ylityskohtien merkitystä saukon lisääntymis- ja levähdysalueina sekä hankkeen vaikutusta näille.

Liito-oravaselvitykset on asianmukaisesti laadittu ja niiden tuloksena ei ole saatu havaintoja lajista. Samoin lajin elinympäristöpotentiaali tarkastelluilla reiteillä on todettu heikoksi. Yhteysviranomainen pitää tätä selvitystä ja tulkintaa riittävänä.

Viitasammakkoselvitys on laadittu lajin inventoinneille soveliaana ajankohtana ja lisäksi lajin kannalta erinomaisena ympäristönä olevan Nurmesjärvin on todettu toimineen viitasammakon soitimen referenssikohteena. Tarkastelluilta reittilinjauksilta paikannettiin muutamia esiintymiä, jotka on rajattu luontoarvokohteiksi Jälsinevan metsäojaa lukuun ottamatta. Yhteysviranomainen toteaa, että vaikutusarvioinneissa tulee ottaa kantaa todettujen esiintymien arvoon ja merkitykseen sekä todeta mahdollinen lajisuojelusta poikkeamisen tarve.

Yhteysviranomainen muistuttaa, että levinneisyytensä puolesta kaikille mahdollisesti hankkeen vaikutusalueella esiintyville luontodirektiivin liitteen IV(a) lajille tulee tehdä analyyttinen vaikutusarviointi vähintään asiantuntija-arviona lajien elinympäristövaatimusten perusteella. Niiden lajien osalta, joiden esiintyminen alueella arvioidaan mahdolliseksi ja joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin saattaa kohdistua heikentäviä vaikutuksia on hankittava maastoselvityksin riittävä taustatieto vaikutusten arviointia varten. Tässä yhteydessä yhteysviranomainen toteaa, että luontodirektiivin liitteen IV a lajeista suden osalta hankkeen sijoittumista suhteessa vuotuisessa susikannanarvioinnissa (Luke) tulkittuihin susireviireihin ei ole esitetty lähtötiedoissa ja nykytilakuvauksessa lainkaan ja tämä tulee täydentää. Lisäksi tulee arvioida voimajohtohankkeen potentiaaliset vaikutukset lähimmille susireviireille tai reviirille jolle reitti sijoittuu.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että yhden otoksen lyhyellä lumijälkilaskennalla ei saada kattavaa kuvaa suunnittelualueen merkityksestä mm. suurpedoille. Saukon osalta lumijälkilaskenta on tuottanut tuloksena tiedon lajin esiintymisestä ainakin kahdessa reitin ylittävässä virtavedessä ja tarkempaa tulkintaa reitin ylityskohdan rantapenkereiden merkityksestä on syytä analysoida arviointivaiheessa. Sen sijaan lumijälkilaskentojen ajankohta ei kerro vielä satunnaisten suurpetohavaintojen osalta viivamaisen hankealueen merkityksestä suurpetojen reviireillä tai niiden tietoa niiden ydinreviireistä ja lisääntymisalueista.

Luontodirektiivin liitteen II lajiston osalta on tehty havaintoja metsäpeurasta ja ahmasta. Lumijälkilaskennoissa ei ole raportoitu havaitun metsäpeuran jälkiä, mikä viittaa siihen, ettei alue lukeudu peuran talvilaidunalueisiin. Sen sijaan kesäaikaisia havaintoja lajista on saatu inventointien aikana. Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen vaikutukset metsäpeuralle tulee arvioida. Myös viivamaisella hankkeella saattaa olla vaikutuksensa metsäpeuran vaellusreiteille sekä kesäelinympäristöille ja nämä tulee asianmukaisesti arvioida selostusvaiheessa. Yhteysviranomainen kehottaa huomioimaan myös Luken lausunnossaan esittämä metsäpeuralle tärkeiden elinympäristöjen selvittäminen soveliaana vuodenaikana, hankkeen mahdolliset negatiiviset vaikutukset erityisesti rakentamisvaiheessa sekä lieventämistoimenpiteiden esittämisen.

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiselostuksessa tulee esittää lieventämistoimenpiteitä ja tässä on erityisen hyvä osoittaa metsäpeuralle keskeisten ekologistenkäytävien huomioiminen suunnittelussa. Vaikutusarvioinneissa on hyvä hyödyntää alan ajankohtaista tutkimustietoa sekä Luken raportissa (Paasivaara 2022): *Asiantuntija-arviointi Keski-Suomen 2040 kaavaehdotukseen ehdolla olevien*

tuulivoima-alueiden vaikutuksista metsäpeuraan kuvailtuja mahdollisia vaikutuksia sekä lajiin sovellettavia varoetäisyyksiä.

6.7.8 Natura-alueet ja suojelualueet sekä niitä vastaavat kohteet

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hyvin tarkasteltuja reittilinjauksia lähimmät Natura-alueet ja luonnonsuojelualueet. Natura- ja suojelualueet on esitetty huomioitavien kohteiden osalta arvoluokassa 1 ja kohteet löytyvät myös numeroituina kartoilla.

Voimajohtoreittejä lähin Natura-alue Nurmesjärvi (FI1101802, SPA) sijaitsee lähimmillään noin 460 metriä suunnitellun voimajohdon keskilinjasta pohjoiseen. Nurmesjärven Natura-alueelle aiotaan laatia luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:n mukainen varsinainen Natura-arviointi, mikä todettiin tarpeelliseksi jo hankkeen YVA-lain 8 §:n mukaisessa ennakkoneuvottelussa. Yhteysviranomainen toteaa Natura-arvioinnin vaativan tuekseen tietoa suojeluperusteena esitetyn lajiston muuton- ja pesimäajan liikkumisesta ja ruokailulentojen suuntautumisesta suhteessa suunniteltuun johtoreittiin, jotta potentiaalinen törmäysvaikutus voidaan arvioida rakentamisenaikaisen häiriövaikutuksen lisäksi. Lisäksi Natura-arvioinnissa on erityisesti arvioitava yhteisvaikutukset muiden Natura-alueen lähelle sijoittuvien hankkeiden kanssa, etenkin Kokkopetäikön tuulivoimahankkeen kanssa. Nurmesjärven Natura-arviointi aiotaan esittää YVA-selostuksen yhteydessä. Yhteysviranomainen toteaa, että Natura-arviointi tulee olla oma erillinen raporttinsa ja siinä tulee tarpeen mukaan huomioida lajitietojen esittämisessä julkisuuslaki.

Yhteysviranomainen toteaa, että laadittavan Natura-arvioinnin lisäksi selostusvaiheessa tulee perustellusti todeta, miksi muut lähimmät Natura-alueet eivät vaadi varsinaista Natura-arviointia ja tämä voidaan tehdä lyhyesti taulukkomuotoisena suojeluperusteiden, etäisyyksien sekä vaikutustyyppien ilmenemisen toteamisena.

Lähin yksityismaan luonnonsuojelualue reitin SVE2 lähialueella on Purolan haavikko (YSA206041), noin 200 m tarkastellun reitin eteläpuolella. Yhteysviranomainen huomauttaa, että yksityismaan suojelualueiden tilanne muuttuu, mm. aktiivisten METSO- ja HELMI -ohjelmien rahoituksen seurauksena ja siksi hankkeen edetessä selostusvaiheeseen on syytä tiedustella ELY-keskukselta mahdollisia uusia, perustettavana olevia suojelualueita nykytilanteen päivittämiseksi. Voimajohtohankkeen tapauksessa yhteysviranomainen tuo esille voimajohtoreitin SVE2 alueelle perustettavana olevan uuden YSA-alueen, jonka tilanne tulee tarkentaa arviointiselostusvaiheessa. Reitin alueelle laadittu luontoselvitys ei ole tunnistanut puustoltaan edustavampaa kohdetta vuosien 2021-2022 maastoselvityksissä, mutta reitin pohjoispuolelle sijoittuva Jälsineva on rajattu arvoluokan 3 kohteena ja sillä on tunnistettu linnustollisia arvoja. Reittisuunnittelua näiden kohteiden lähialueella tulee tarkentaa vaihtoehdon SVE2 osalta. Yhteysviranomainen huomauttaa, että hankesuunnittelun on syytä huomioida yksityismaan luonnonsuojelualuesuunnitelmat sekä maanomistajan toiveet suojelualueiden perustamisesta.

Yhteysviranomainen toteaa, että mainittujen Natura- ja suojelualueiden lisäksi tulee arvioida vaikutukset lähimpiin linnustollisesti arvokkaiksi tunnistettuihin kohteisiin, kuten IBA- ja MAALI-alueisiin. Lisäksi arviointiselostuksessa tulee tarkastella Natura-alueverkoston ja muiden suojelualueiden välisten ekologisten yhteyksien säilymistä, ja tässä huomioiden muiden hankkeiden yhteisvaikutukset.

6.7.9 Ilmasto

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa tuodaan esiin voimajohtohankkeen vaikutuksia kasvihuonekaasupäästöihin. Yhteysviranomainen haluaa vielä tarkentaa, että voimajohdon aiheuttamat kasvihuonekaasupäästöt tulee selvittää hankkeen koko elinkaaren ajalta. Arvioinnissa tulee huomioida suunnitellun hankkeen louhinnan, raaka-aineiden ja osien valmistuksen ja kuljetusten, rakentamisen ja hakkuiden polttoainekulutukset, kunnossapidon ja korjaukseen tarvittavien materiaalien päästöt, johtoalueen ja reunavyöhykkeiden raivauksen polttoaineiden kulutusten päästöt sekä kierrätettävien materiaalien kuljetusten päästöt ja purkamisen polttoaineiden kulutuksen ja kierrätettävien materiaalien kuljetusten päästöt. Yhteysviranomainen lisää, että hankevaihtoehtojen välillä tulee tehdä myös vertailua.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa hankkeen ilmastovaikutuksien arvioinnissa on tuotu esiin voimajohtohankkeen rakentamisen ja käytön aikaisia vaikutuksia hiilitaseeseen, mitä yhteysviranomainen pitää hyvänä. Yhteysviranomainen haluaa tarkentaa, että hiilivarasto- ja -nielulaskelmissa tulee arvioida hankkeen koko elinkaaren aikaiset vaikutukset hiilitaseeseen; louhinnan, hakkuiden, maarakentamisen, johtoaukean ja reunavyöhykkeiden raivausten sekä käytönaikaisen reunametsien kunnossapidon vaikutukset puustoon, muuhun kasvillisuuteen ja maaperään hankeaikana ja sen jälkeen. Arvioitaessa maaperän hiilitaseen muutosta on tärkeää huomioida hankealueen maaperäluokitus. Lisäksi on hyvä tuoda esiin kokoava tietoa eri maankäyttöluokkien pinta-alan raivaustarpeista sekä maaperän, puuston ja muun kasvillisuuden hiilinielujen ja -varastojen vähentymisestä. Hankkeen vaikuttavuutta hiilinieluihin ja -varastoihin tulee arvioida alueellisesti.

Ilmastovaikutusten arvioinnissa ei ole vakiintuneita tapoja laskelmien esitykseen, joten siksi on perusteltua, että laskennallisten tulosten rajaukset ja perusteet kertoimien ja erinäisten lähteiden käyttöön avataan.

Arviointiohjelman mukaan hankkeen VE0-vaihtoehdossa, jossa hanketta ei toteuteta, vaikutukset ilmastoon tullaan arvioimaan tuulivoimapuiston vuodessa tuottaman ja voimajohtohankkeen avulla siirrettävän sähkön määrän ja Suomessa keskimääräisesti käytetyn sähkön päästökertoimen avulla. Yhteysviranomainen huomauttaa, että VE0-vaihtoehdon tarkastelu ja laskentatapa ovat harhaanjohtavia, sillä voimajohtohanke mahdollistaa, mutta ei varsinaisesti synnytä sähköön liittyviä korvausvaikutusten päästövähennyksiä. VE0-vaihtoehtotarkastelussa tulisi huomioida hankkeen elinkaaren aikaiset kasvihuonekaasupäästöt sekä hiilivarastojen ja -nielujen säilyminen.

Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että ilmastonmuutoksen hillinnän lisäksi ilmastonmuutokseen sopeutuminen otetaan huomioon arvioinnissa. Arviointiselostuksessa on hyvä käsitellä ilmaston lämpenemisen skenaarioita ja niiden mahdollisia vaikutuksia hankkeelle. Arviointiselostuksessa tulee tunnistaa ja esittää ilmastonmuutoksesta hankkeelle mahdollisesti aiheutuvien riskien lisäksi keinoja niihin varautumiseksi ja vaikutusten vähentämiseksi.

6.7.10 Liikenne

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri – vastuualue on lausunut Hautakankaan voimajohdon YVA-ohjelmasta seuraavaa.

Hankealueen sijainti suhteessa ympäröivään maantieverkkoon ja nykytila liikenteen osalta on kuvattu riittävän kattavasti YVA-ohjelmassa. Voimajohtoreitti ylittää useita maanteitä. YVA-ohjelmassa on kartta voimajohtoreitin sijainnista suhteessa maanteihin tienumeroineen. Valtatie 4 kuuluu suuren erikoiskuljetusten reittiverkostoon, joka tulee huomioida vaatimuksissa mm. vapaan aukon osalta.

Liikenteen osalta tarkastelualue rajautuu lähimpiin teihin, jotka voimajohto ylittää tai joita se sivuaa. Vaikutuksia liikenteeseen aiheutuu rakentamisen aikana muun muassa pylväiden perustusten rakentamisesta, voimajohtorakenteiden kuljetuksista ja muusta rakentamiseen liittyvästä liikkumisesta. Teiden risteyskohdissa rakentamisesta voi aiheutua nopeusrajoituksia tai lyhytaikaisia liikennekatkoja. Tarkemmin käytettävät kulkureitit selviävät jatkosuunnittelussa, kun voimajohtoreitti määritellään. Yhteysviranomainen huomauttaa, että vaikutuksia tulee pystyä arvioimaan YVA-selostuksessa myös alustavien kuljetusreittien osalta.

Liikennevaikutusten arviointi käsittää voimajohdon rakentamisen, käytön ja käytöstä poistamisen aiheuttaman liikennöinnin liikenneturvallisuuteen ja liikenteen toimivuuteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnin. Kulku rakentamisalueelle tapahtuu pääsääntöisesti olemassa olevia teitä pitkin ja tarvittaessa johtoaukealle tehdään tilapäisiä teitä ja siltoja. Käytettävistä kulkureiteistä sovitaan etukäteen maanomistajien kanssa. Asennustyön ajaksi johtoreittiä risteävät tiet suojataan turvallisuuden vuoksi esimerkiksi telineillä, jotka kannattelevat johtimia. Rakennusvaiheen lopuksi rakentamisen jäljet siistitään ja aiheutuneet vahingot joko korjataan tai korvataan. Rakentamisaika ja verkkoon liittyminen kestää noin yhden vuoden, sääolosuhteista riippuen.

Taulukossa 4–3 Muut mahdollisesti edellytettävät luvat on mainittu liittymälupa maantiehen. Lakiperuste -sarakkeesta tulee ottaa suluista pois maininta maantielaista, sillä maantielaki on nykyisin laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä. Tieluokasta riippuen liittymälupahakemukset käsitellään joko paikallisessa ELY-keskuksessa (tässä tapauksessa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus) tai Pirkanmaan ELY-keskuksessa. Mahdollisesti tarvittaviin lupiin tulee lisätä myös tarvittaessa tieverkon parantamiseen liittyen maanteiden osalta tarvittavat suunnittelu- ja työluvat. Maanteiden tiealueille tehtävien muutosten suunnitteluun voidaan edellyttää suunnittelulupaa, jonka myöntää tarvittaessa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualue.

Mikäli tarkat kuljetusreitit eivät ole tiedossa YVA-selostusta laadittaessa, tulee arviointi tehdä eri vaihtoehtojen osalta sillä tarkkuudella, kun se on käytettävissä olevien tiedoin mahdollista. Yhteysviranomainen huomauttaa, että rakentamisen aikaisten liikennemäärien arvioinnissa on syytä huomioida myös tyhjänä ajo, ajojen säännöllisyys ja mahdolliset liikennehuiput. Lisäksi yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että YVA-selostuksessa arvioidaan hankkeen vaikutuksia kuljetusreittien varrella sijaitsevien herkkien kohteiden, kuten asutuksen näkökulmasta. On tärkeää tunnistaa liikenneturvallisuuden tai liikenteen sujuvuuden näkökulmasta mahdolliset ongelmalliset paikat. YVA-selostuksessa tulee pyrkiä löytämään ratkaisuja, kuinka liikenteen kasvusta aiheutuvia vaikutuksia voidaan asutuksenkin näkökulmasta vähentää.

Tiestön kunto sekä siltojen korkeus- ja painorajoitukset tulee huomioida kuljetusreittejä suunniteltaessa. Kuljetusten ajoittuminen kelirikkoaikaan vaikuttaa merkittävästi tieverkon vahvistustarpeeseen. Hankkeen aiheuttaman liikenteen vaikutukset tiestön ja siltojen kantavuuteen tulee arvioida sekä määrittää mahdolliset rakentamis-, vahvistamis- ja parantamistarpeet sekä mahdolliset liittymien ja kaarteiden leventämistarpeet. Lisäksi liikenteen osalta tulee arvioida melu-, päästö- ja tärinähaitat. Liikennevaikutusten arvioinnissa tulee huomioida mahdolliset yhteisvaikutukset muiden alueelle sijoittuvien hankkeiden kanssa myös liikenteen osalta, mikäli niiden rakentaminen voi tapahtua samanaikaisesti.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että suunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota kuljetusreittien selvittämiseen. Mikäli maanteiden osalta rakenteiden vahvistamiselle tai liittymien parantamistoimille todetaan tarvetta, niiden parantamistoimien suunnitteluun ja niihin liittyvien suunnitelmien käsittelyyn tulee varata riittävästi aikaa. Jos rakenteiden vahvistamiselle, liittymien tai mahdollisten tasoliittymien ym. parantamistoimille, kuten tasoristeyskansien vahvistamiselle ja leventämiselle, todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella yhdessä niistä vastaavien viranomaistahojen (ELY-keskus tai Väylävirasto) kanssa. Hanketta varten rakennettava tiestö, sillat sekä mahdolliset uudet liittymäpaikat maantieverkkoon ovat osa hanketta, joten niiden sijainti on syytä esittää ja vaikutukset arvioida YVA-selostuksessa sillä tarkkuudella kuin on mahdollista. Riskit tiestön vaurioitumisesta ja korjaustarpeista tulee arvioida ja esittää toimenpiteet riskin välttämiseksi ja mahdollisten vaurioiden korjaamiseksi ja kulujen korvaamiseksi.

Voimajohdon yleissuunnitteluvaiheessa tulee kuulla Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne- ja infrastruktuuri -vastuualuetta mm. voimajohtopylväiden sijoittumiseen ja johdon ylityskorkeuksiin liittyen, kun voimajohto ylittää maantien. Voimajohdon pylväitä ei tule sijoittaa maantien tiealueelle eikä suoja-alueelle. Maantien suoja-alue ulottuu pääsääntöisesti seutu- ja yhdysteillä 20 m, valta- ja kantateillä 30 m ja moottori- ja moottoriliikenneteillä 50 m etäisyydelle maantien ajoradan tai, jos ajoratoja on useampia, lähimmän ajoradan keskilinjasta. Yleissuunnitteluvaiheessa on hyvä tiedustella myös Pohjois-Pohjanmaan ELY-

keskukselta, onko suunnitteilla tai toteutuksessa tienparannushankkeita, jotka tulisi huomioida ko. voimajohtoreitin suunnittelussa.

Yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että jatkosuunnittelussa huomioidaan sähkösiirtoreitin ja voimajohdon osalta Väyläviraston ”Sähkö- ja telejohdot ja maantiet” -ohje (Liikenneviraston ohjeita 3/2018). Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018). Ohjetta tulee noudattaa siinäkin tapauksessa, että uusi johto rakennetaan olemassa olevan johdon rinnalle. Suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylväät estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään.

6.7.11 Elinkeinot ja luonnonvarojen hyödyntämiseen

Voimajohtohankkeen vaikutukset metsätalouteen ovat keskeisiä. Vaikutusten arvioinnin kannalta merkityksellinen on pinta-ala, jolta puusto poistetaan. Voimajohtohankkeen maankäytön muutosten myötä ainakin n.181–189 ha metsämaata poistuu metsätalouskäytöstä muuhun maankäyttömuotoon. Lisäksi hanke rajoittaa johtoaukean viereisen reuna-alueen puuston korkeutta n.86–90 ha alueella. Arviointiohjelmassa esitetty ala voi olla huomattavasti suurempi, sillä tilastoihin liittyy epävarmuuksia suunnittelun alkuvaiheissa. Arviointiselostuksessa olisi hyvä tuoda esille keinoja metsäkadon ehkäisemiseksi. Lisäksi on arvioitava keinoja ehkäistä peltopinta-alojen menetyksiä.

Arviointiohjelman mukaan hankkeen aiheuttamina luonnonvarojen hyödyntämiseen kohdistuvina vaikutuksina kuvataan vaikutuksia, joita voi aiheutua luonnonvarojen käytöstä tai käytön estymisestä. Yhteysviranomainen toteaa, että voimajohto vaikuttaa luonnonvarojen hyödyntämiseen elinkaaren aikana useissa eri vaiheissa. Yhteysviranomainen katsoo, että luonnonvaroihin kohdistuvassa vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon voimajohtohankkeen koko elinkaaren aikainen luonnonvarojen tarve: pylväiden, johtimien, perustusten sekä louhinnan, kaivutöiden ja tilapäisten teiden ja siltojen rakentamisen luonnonvarojen tarve. Lisäksi yhteysviranomainen toteaa, että luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyvien vaikutusten osalta tulee arvioida hankkeen toteuttamisen edellyttämä maa-ainesten määrä ja laatu, saatavuus, oton merkittävät vaikutukset sekä esimerkiksi kuljetuksesta aiheutuvat vaikutukset.

Luonnonvarojen hyödyntämisessä tulisi tarkastella uusiutuvien ja uusiutumattomien luonnonvarojen kulutusta ja materiaalien käyttöä. Lisäksi olisi hyvä tarkastella hankkeen aikana syntyvien sivuvirtojen käytettävyyttä yleisellä tasolla sekä uusiomateriaalien käyttömahdollisuutta hankkeessa. Koska hanke liittyy kiinteästi tuulivoimapuistoon, yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimapuiston ja sen sähkönsiirtoreitin elinkaarensa aikana kuluttamia luonnonvaroja olisi hyvä vertailla suhteessa tuotetun sähköenergian määrään.

6.7.12 Vaikutukset toiminnan jälkeen

Yhteysviranomainen muistuttaa, että jatkossa arviointiselostuksen tulee sisältää tiedot myös mahdollisesti voimajohtohankkeen purkamisvaiheessa aiheutuvista ympäristövaikutuksista, mikäli voimajohto ei ole osa vakituista valtakunnanverkkoa, mukaan lukien syntyvän jätteen määrä (YVAA 277/2017 4 § 1. mom.). Arviointiselostuksessa tulee tunnistaa myös alueelle ja sen ympäristöön toiminnan päätyttyä jäävät pysyvät ja pitkäaikaiset merkit.

Yhteysviranomainen katsoo, että toiminnan päättymisen jälkeisten vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa kantaa luonnonympäristön palautumiskykyyn ja alueen käyttömuotoihin hankkeen jälkeen. Yhteysviranomainen suosittelee, että arviointiselostuksessa esitetään arvio toiminnan aikana ja toiminnan päättyessä syntyvistä jätteistä, niiden määristä ja suunnitelma käsittelymenetelmistä lainsäädännölliset vaatimukset huomioon ottaen.

6.7.13 Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Yhteysviranomainen on lausunut tässä lausunnossa aiemmin siitä, mitä tietoja yhteisvaikutuksia aiheuttavista hankkeista tulee esittää arviointiselostuksessa.

Seudullisesti tarkastellen voimajohtohankkeen sijainnin suhteen yhteisvaikutuksia saattaa erityisesti aiheutua ainakin YVA- ja kaavamenettelyssä olevien Murtomäki 2:n, Kokkopetäikön, Hakulinkankaan ja Itämäen tuuli- ja aurinkovoimahankkeiden sekä etenkin niiden sähkönsiirtoyhteyksien kanssa. Lisäksi etäämmälle sijoittuvista tuulivoimahankkeista Moskuankangas, Hallakallio sekä useat muut sähkönsiirtoyhteyttä Pysäysperälle suunnittelevat hankkeet aiheuttava maankäyttöä, luonnonarvoja ja asuinviihtyvyyttä ja maisemaa mahdollisesti heikentäviä yhteisvaikutuksia. Yhteisvaikutuksina aiheutuu todennäköisesti myös talousmetsiin sijoittuvien lajien elinympäristöjen pirstoutumista ja ekologisten yhteyksien heikentymistä.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että etenkin muiden lähiseudun tai etäämmälläkin sijoittuvien hankkeiden sähkönsiirtosuunnitelmat tulee ottaa huomioon yhteisvaikutuksia arvioitaessa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää Haapajärven alueella aiheutuviin yhteisvaikutuksiin.

6.7.14 Epävarmuustekijät ja haitallisten vaikutusten ehkäisy ja niiden lieventämiskeinot sekä vaikutusten seuranta

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:n mukaisesti arviointiselostuksessa tulee esittää ehdotus toimiksi, joilla vältetään, ehkäistään, rajoitetaan tai poistetaan tunnistettuja merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Mikäli hanke toteutuu, haitallisten vaikutusten lieventämiskeinojen käyttöönotto nousee keskeiseksi.

Arviointityön aikana tulee selvittää mahdollisuudet ehkäistä tai rajoittaa hankkeen haittavaikutuksia esimerkiksi linnustoon, maankäyttöön ja elinkeinoihin, luonnon monimuotoisuuteen, maisemaan sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Arviointiselostuksessa on hyvä tuoda esille mm. keinoja metsäkadon ehkäisemiseksi.

YVA-selostuksen tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen ympäristövaikutusten seurannasta (YVAL 19 §) sekä ehdotus mahdollisista merkittäviin haitallisiin ympäristövaikutuksiin liittyvistä seurantajärjestelyistä (YVAA 4 § 11 mom.).

6.8 Raportointi

YVA-ohjelma on raportoitu pääosin asianmukaisesti ja selkeästi, esittäen asiakokonaisuuksien ja aiheiden nykytilakuvaus sekä aiottu vaikutusarviointi samassa luvussa, mikä helpottaa eri aiheisiin perehtymistä. Arviointiohjelmassa olisi saanut olla hankealuetta koskevan nykytilakuvauksen, kuten maiseman, luontoarvojen ja asutuksen osalta myös valokuvia alueelta, mikä ilmentäisi nimenomaiseen alueeseen perehtyneisyyttä, etenkin, kun alueelle on jo laadittu useita selvityksiä.

Linnustoselvitysten kohdentamiseen ja menetelmäkuvauksiin liittyvät tekstit ovat selvitysten raportoinnissa ja YVA-ohjelmassa siinä määrin puutteellisia, että tämä jättää epävarmuuden laadittujen selvitysten kattavuudesta vaikutusarviointeja varten. Tämä tulee täydentää selostusvaiheessa.

Jatkossakin raportoinnissa tulee kiinnittää huomiota raportin saavutettavuuteen verkossa ja toimittaa nähtäville asetettavat tiedostot yhteysviranomaiselle saavutettavassa muodossa.

6.9 Yhteysviranomaisen johtopäätökset

Arviointiohjelma sisältää pääpiirteissään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (277/2017) 3 §:n mukaiset asiat. Yhteysviranomainen edellyttää, että arviointi toteutetaan nyt lausuttavana olleen arviointiohjelman sekä tämän yhteysviranomaisen lausunnon mukaisesti.

Arviointiohjelmassa esitettyjen ja tiedossa olevien lähtötietojen sekä saadun palautteen pohjalta yhteysviranomainen arvioi, että nykyisillä reittilinjauksilla hankkeen merkittävimmiksi vaikutuksiksi muodostuvat vaikutukset maankäyttöön, luonnon monimuotoisuuteen, linnustoon, suojelualueisiin sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Yhteisvaikutusten arviointi useiden tuulivoimahankkeiden sähkönsiirtoreitit huomioon ottaen tulee olemaan tässä hankkeessa keskeistä. Yhteisvaikutusten arviointia varten kartalla tulee kattavammin osoittaa yhteisvaikutusten kannalta oleelliset muiden tuulivoimahankkeiden sähkönsiirtoreitit sekä se tilanne, missä eri hankkeiden kanssa voitaisiin toteuttaa yhteystyötä sähkönsiirron osalta. Etenkin Pysäysperän sähköaseman lähiseudulla useiden hankkeiden kokonaisuudesta erittäin helposti muodostuu merkittäviä maankäyttöön, elinkeinoihin, maisemaan ja asuinviihtyvyyteen kohdistuvia vaikutuksia.

Yhteysviranomainen tuo esille, että hankkeen perusteluiden ja hyväksyttävyyden kannalta on oleellista selventää, miten hanke liittyy mainittuun kantaverkon

vahvistamiseen eli Pysäysperältä Vuolijoelle tunnistettuun tarpeeseen toteuttaa valtakunnan verkon sähkönsiirtoyhteys, joka palvelisi useita tuuli- ja aurinkoenergiahankkeita.

Arviointiselostuksessa on oltava ehdotus toimiksi, joilla vältetään, ehkäistään, rajoitetaan tai poistetaan tunnistettuja merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Yhtenä luonnon monimuotoisuuteen, lajikatoon ja metsäkatoon kohdistuvien haittojen lieventämiskeinona hankkeesta vastaava voi selvittää myös mahdollisuuksia luonnonsuojelulain (9/2023) mukaisiin kompensaatiotoimiin.

Vaikutusarvioinnin tukena esitettävät kartat sekä etäisyyksien ilmoittaminen arvioitaviin kohteisiin tulee kohdentaa oleellisilta osin tarkemmin. Yhteysviranomainen korostaa, että muiden tuulivoimahankkeiden sekä niiden Pysäysperälle suuntautuvien sähkönsiirtoyhteyksien riittävä kuvaaminen kartalla on oleellista selkeän ja realistisen tiedon välittämisessä, mikä on YVA-menettelyn tarkoitus.

Arviointiselostuksen tulee sisältää YVA-asetuksen (277/2017) 4 §:n mukainen selvitys siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon sekä yleistajuinen ja havainnollinen tiivistelmä arviointiselostuksesta.

7 ARVIOINTIOHJELMALAUSUNNON TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

ELY-keskus toimittaa YVA-ohjelmalausuntonsa sekä kopiot arviointiohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan samalla tiedoksi asianomaisille viranomaisille ja mielipiteen esittäneille tahoille.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/hautakankaanvoimajohtoYVA

8 SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 18 §:ssä tarkoitetun yhteysviranomaisen lausunnon lausuntomaksu arviointiohjelmasta määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella. Maksu tästä lausunnosta on valtioneuvoston asetuksen (1357/2022, liite 1.1.2023 maksutaulukko) mukaisesti määritelty suppeassa hankkeessa (5-10 henkilötyöpäivää) määräytyvan työmäärän mukaisesti.

Yhteysviranomaisen lausunnosta määräytyvä **suoritemaksu on 4 000 euroa**.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että arviointiohjelmasta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän arviointiohjelman antamispäivästä.

9 SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 8, 16,17 ja 18 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 ja 8 §

Valtioneuvoston asetus (1357/2022) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullista suoritteista vuonna 2023.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Lausunnon on esitellyt ylitarkastaja Minna Takalo ja ratkaissut alueidenkäyttöryhmän päällikkö Taina Törmikoski. Asiaa koskeva merkintä on tämän asiakirjan lopussa.

Liitteet
Lausunnot ja mielipiteet
Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus (hankkeesta vastaavalle)

Jakelu
Hankkeesta vastaava

Tiedoksi
Lausunnon antajat
Mielipiteen esittäjät

Tämä asiakirja POPELY/888/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POPELY/888/2023 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Törmikoski Taina 24.08.2023 08:47

Esittelijä Takalo Minna 24.08.2023 08:42